

Enligt Sändlista

BILDANDE AV UDTJA NATURRESERVAT, JOKK- MOKK OCH ARJEPLOG KOMMUN

Länsstyrelsens beslut

Med stöd av 7 § naturvårdslagen (1964:822 omtryckt 1974:1025), förklarar länsstyrelsen det område som utmärkts på bifogad karta (skala 1:250 000) som naturreservat. Avgränsningen framgår mer exakt på karta i skala 1:100 000 som förvaras på länsstyrelsen. I och med detta beslut upphävs länsstyrelsens beslut om naturreservaten Palja, Pälkäive och Nuortap 1988-05-10.

Uppgifter om naturreservatet

Reservatets benämning: Udtja naturreservat

Kommun: Jokkmokk och Arjeplog

Fastigheter: Varjisåvattnen 4:1, Juokkel 1:2, Juokkel 1:3, Nausta 1:2, Nausta 1:3, Nausta 1:4, Nausta 2:1, Nausta 3:1, Nausta 3:2, Udtjaträsk 1:1, Tjäuraträsk 1:1, Jokkmokks kronoöverloppsmark 11:1, Vardotoppen 1:1 och Arjeplogs kronoöverloppsmark 1:1. Vissa av ovannämnda fastigheter ingår enbart till viss del i området.

Kartor: *(finns under Jokkmokk)* 25J NV NO, 26J NV SV, 26I

Gränser: Områdets gränser framgår av till ärendet hörande karta i skala 1:100 000 (bilaga 1).

Areal: ca 150 000 ha

Ärendets beredning

Området som ligger både ovanför och nedanför odlingsgränsen ägs av staten och är redovisade på Domänfonden. Företrädare för Domänfonden är Statens Fastighetsverk.

Fortifikationsverket (Fort V) har aktualiserat frågan om överförande av hela området i Fort V:s ägo. Förhandlingar pågår med Statens Fastighetsverk. Området är av riksintresse för totalförsvaret.

Inom området finns mycket stora naturvärden. Tre delområden är avsatta som naturreservat enligt länsstyrelsens beslut år 1988. Större delen av området är av riksintresse för naturvård.

I samband med en förändring av ägarbilden har den framtida användningen av området regleras på ett sådant sätt att naturvärdena i området kan bibehållas. Detta sker genom att området beläggs med förordnande enligt 7 § naturvårdslagen. Naturreservatsförordnandet har utformats så att det inte hindrar pågående eller framtida militär verksamhet och försöksverksamhet för försvarets räkning.

Det föreliggande reservatsbeslutet har utarbetats i samråd mellan försvarsmakten, Fort V och länsstyrelsen. Naturreservatets utformning har godtagits av Statens fastighetsverk och inskrivs som ett villkor i det särskilda avtal om ägaröverföring som träffas mellan Statens fastighetsverk, Fort V. och Assi Domän AB.

Beskrivning av verksamheter i området

Militär prov- och försöksverksamhet

Området är ett avgränsat skjutfält avlyst för tillträde av allmänheten. Inom området bedrivs militär verksamhet, bl a prov av robotar.

Provningsverksamheten påbörjades första gången 1954. Området avlystes 1965. Nuvarande avlysningsbeslut (4 §, lagen om samhällsviktiga anläggningar, SFS 1990:217) gäller sedan 1992-12-20. Provningsverksamheten pågår dels som provskjutning mot markmål dels mot bogserade luftmål.

Inom området finns några mindre skjutplatser där markpåverkan skett. Den övervägande delen av området har inte eller endast marginellt påverkats av provningsverksamheten. I området, främst i den östra delen, har ett glest vägnät och några fasta mätstationer samt förläggingsbyggnader anlagts.

Målsättningen att området skall bibehållas så orört som möjligt har hittills uppfyllts väl. Verksamheten i sin nuvarande form är förenlig med naturvårdsintressena.

Skogsbruk

Området tillträdde genom avtal mellan dåvarande Domänverket och försvarets materielverk 1960. Skogsbruk har sedan dess bedrivits i liten omfattning förutom i områdets sydöstra delar. Under tidigare skeden har området kring det f.d. Naustahemmanet avverkats. Spår av dimensionsavverkningar förekommer också inom vissa delar av området. Större delen av provningsområdet är numera avsatt som domänreservat och således undantagen från avverkning.

Bosättning

Områdets höjdläge och sjöfattighet har inte lockat till bosättning i någon större omfattning. Förutom det nämnda Naustahemmanet som numera är inlöst av staten finns bosättningar i byn Udtja som är huvudort för renskötarna i samebyn med samma namn. Tjeura och Juokeljaure är idag obebodda och inlösta av staten.

Renskötsel

Inom området bedrivs renskötsel av Udtja sameby. Yttre delarna brukas av samebyarna Luokta - Mavas och Tuorpon. Rensängsel och renvaktarstugor men inga större anläggningar finns i området. Renskötseln sker i samråd med provningsverksamheten genom avtal mellan berörda samebyar och Försvarets materielverk, provningsavdelningen i Vidsele (FMV:Prov RFN)

Beskrivning av naturreservatet

Området är beläget mellan Pärälven och Piteälven. Reservatsförslaget omfattar huvuddelen av skjutfältet förutom sydöstra delen. Större delen av området har tills nu varit avsatt som domänreservat. Inom området finns dessutom de tre urskogsreservaten Nuortap, Palja och Pälkäive som avsattes 1988. Större delen av området är av riksintresse för naturvård. Naturreservatet gränsar i öster mot Kronogårds domänreservat och i norra delen mot Säkkevarats domänreservat samt i väster mot Palatjäkkä domänreservat och Arvesjäkkä urskogsreservat.

Naturreservatet utgör ett avsnitt av Norrbottens skogslandskap som kännetecknas av en mosaik av gamla skogar, myrar och subalpina hedar. Området är beläget i ett förfjällsområde vilket innebär ett övergångsland mellan fjällkedjan i väster och berg-

kulleslätten i öster. I området finns ett antal förfjäll som når upp mot 800 möh. Sjöarna i är belägna mellan ca 500-600 möh. Delar av området är relativt flackt med en hög myrandel. Längst i öster finns ett dödislandskap med otaliga småsjöar och åsryggar.

Skogarna i området är i stor utsträckning urskogsartade. Spår av äldre avverkningar finns främst i närheten av bosättningarna. En stor del av skogarna är grandominerade. Bestånden är vanligen glesa och luckiga, utom kring bäckarna där förhållandena är mer gynnsamma. Inslaget av löv varierar. I den västligaste delen och på de högre bergstopparna finns fjällbjörkskog. Vissa av de lövdominerade skogarna är förmodligen gamla brännor. Markvegetationen i barrskogarna är vanligen av frisk ristyp eller lav-ristyp. I mindre områden förekommer markvegetation av fuktig-våt ristyp och lavtyp. Gran förekommer även på de torrare markerna med vegetation av lav-ristyp (Cladonia-granskogar). Många hotade osh sällsynta svampar och lavar som är beroende av skogar med lång obruten kontinuitet har påträffats i området.

De subalpina hedarna i området varierar i fuktighetsgrad från skarpa till våta. Även myrarna är mycket varierade, men mjukmattemyrar dominerar. Myrslätter har tidigare förekommit. I västra delen av området ligger Låutåkjaura, en sjö som tidigare sänkts för att öka arealen slättermark.

Reservatet är ett högklassigt faunoområde. Björn och järv är förhållandevis vanliga medan lo och utter förekommer sporadiskt. Många hotade och sällsynta fågelarter finns i området bl a pilgrimsfalk, jaktfalk, havsörn, kungsörn och fiskgjuse. De omfattande våtmarkerna har vid fågelinventeringar visat på stor rikedom av vadare som svartsnäppa, gluttsnäppa, grönbena, myrsnäppa, mosnäppa, dubbelbeckasin, dvärgbeckasin och brushanar

Grund för beslutet

"Så tränger den moderna utvecklingen längst in i de trakter som intill vår egen tid har bevarat det ursprungliga. Desto angelägnare är det att med insikt och kraft gripa in och reservera några provstycken av orörd mark, av den nordiska urskogen, åt samtid och framtid."

Carl Fries (Ur:Natur i Lappland del I, 1963)

Dessa ord beskriver de farhågor som mötte Carl Fries i samband med ett besök i Udtja 1959. Det hade blivit bestämt att urskogslandet skulle tas i anspråk som övningsområde för robotmateriel. Fries fick delvis fel i sina farhågor. Större delen av

området avsattes som domänreservat, vilket utestängde det moderna skogsbruket. Den påverkan som den militära verksamheten inneburit är jämförelsevis begränsad.

Detta milsvida mörka skogsland är fortfarande oberört och urvilt. Många hotade och störningskänsliga arter finns i området. Idag är det angelägnare än någonsin att gripa in och bevara en del av den nordiska urskogens ekosystem i ett orört och ostört tillstånd och att låta de naturliga dynamiken ha fritt spelrum. Detta skogsland måste betraktas som ett av Norrbottens mest värdefulla områden.

Ändamålet med reservatet

Ändamålet med reservatet är att bevara urskogens och andra naturtypers ekosystem och naturliga processer samt landskapets orörda karaktär i väsentligen orört och ostört tillstånd för framtiden och samtidigt tillåta att militär verksamhet inom området kan bedrivas på ett ändamålsenligt och smidigt sätt.

För att underlätta förvaltning av reservatet och för att trygga de olika intressenas behov indelas reservatet i olika områdestyper enligt följande:

- A-området:** Det stora väsentligen opåverkade området skall bibehållas så intakt som möjligt. Uppstår behov av nya anläggningar eller anordningar för militär verksamhet löses detta genom att föreskrifterna är dispensabla.
- B-områden:** Områden med befintliga fasta anläggningar och anordningar. Inget hinder finns för nyttjande och utveckling av skjutfältsverksamheten. Hänsyn skall dock tas till naturvårdsintressen och intilliggande A-områden.

A- och B-områdenas avgränsning framgår av bifogad karta (bilaga 1).

Reservatsföreskrifter

Föreskrifter om inskränkning i rätten att förfoga över fastighet inom reservatet (8 § naturvårdslagen).

Utom vad som eljest gäller är det förbjudet att inom A-området:

1. Bedriva skogsbruk.

Utan länsstyrelsens tillstånd är det vidare förbjudet att inom A-området:

2. Fälla växande eller döda träd, upparbeta vindfällen eller i övrigt skada vegetationen annat än i den utsträckning det är nödvändigt i samband med militär verksamhet.
3. Uppföra ny byggnad eller anläggning.
4. Anlägga väg.
5. Bedriva täkt av berg, sten, grus, sand eller torv.
6. Borra, spränga, gräva, schakta, utfylla eller tippa.
7. Anlägga luft- eller markledning.
8. Framföra motordrivet fordon i terräng på barmark med undantag för uttransport av redan fälld älg samt vad som är nödvändigt för militär verksamhet. Verksamhet med markbundna stridsfordon får ej ske utanför befintliga väg- och uppställningsområden.
9. Bedriva militär verksamhet med skarp sprängverkan mot markmål utanför B-områdena
10. Utöka eller ändra avgränsning mellan A- och B-områden.

Inom B-områdena råder förbud att bedriva skogsbruk. I övrigt gäller inte ovannämnda föreskrifter men sedvanlig naturvårdshänsyn skall tas.

Föreskrifterna 2, 3 och 8 gäller inte åtgärder i samband med renskötsel.

Föreskrifter om skyldighet att tåla visst intrång (9§ naturvårdslagen).

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktas tåla att följande anordningar utförs och åtgärder vidtas för att tillgodose ändamålet med reservatet.

1. Utmärkning och information om reservatet.
2. Utförande av tillsyns-, forsknings- och inventeringsverksamhet.

Nuvarande tillträdes- och säkerhetsbestämmelser skall gälla.

Föreskrifter om vad allmänheten har att iakttaga inom reservatet (10 § naturvårdslagen).

Området är avlyst för allmänheten. Den personal som är anställd vid FMV: Prov RFN och F21 Vidsel har dock möjlighet att vistas i området på sin fritid.

Utöver vad som eljest gäller är det förbjudet för dem att:

1. Göra åverkan på mark eller växtlighet, torrträd och vindfällen inräknade. Det är tillåtet att göra upp eld.
2. Framföra motordrivet fordon på barmark i terrängen.

I övrigt gäller, av försvarsmakten eller den försvarsmakten bemyndigat, särskilt utfärdade provplatsbestämmelser i tillämpliga delar.

Föreskrifter för vård och förvaltning (9 § naturvårdslagen).

Länsstyrelsen är naturvårdsförvaltare. För reservatets vård och förvaltning skall finnas ett särskilt förvaltningsråd bestående av representanter för FMV: Prov RFN, Fort V och länsstyrelsen. Förvaltningsrådet skall sammanträda minst en gång per år. Rådets uppgifter är dels att svara för en kontinuerlig uppföljning av hur provningsverksamheten inverkar på områdets naturvärden och miljötillståndet, dels diskutera de frågor som kan bli aktuella i samband med den praktiska förvaltningen.

I samråd med representanterna i förvaltningsrådet upprättar länsstyrelsen en skötselplan för naturreservatet.

Fort V upprättar årligen i samråd med brukaren en verksamhetsplan. Erforderliga dispenser från reservatsbestämmelserna aktualiseras i samband med verksamhetsplaneringen. Handläggningen av dispensärendena skall ske utan onödig tidsutdräkt

För den praktiska naturvårdsförvaltningen (tillsyn och bevakning) skall ett särskilt avtal träffas mellan FMV: Prov RFN som uppdragstagare och länsstyrelsen som ansvarig för naturvårdsförvaltningen.

Särskilda föreskrifter rörande jakt och fiske.

Jakt och fiske är tillåtet i området. För området ovan odlingsgränsen lämnar länsstyrelsen särskild upplåtelse enligt 32§ rennäringslagen.

Rensköttsel, samordning med rennäringens intressen

Inom reservatsområdet skall rensköttsel även fortsättningsvis bedrivas utan inskränkningar. Samverkan skall dock ske med FMV:s provningsverksamhet. Ett samverkansavtal finns med berörda samebyar.

Reservatet är av stort värde för rennäringen, bl a genom att det innehåller hänglavskogar. Det är viktigt att se till naturvårdens och rennäringens gemensamma bevarandebestånd i den fjällnära skogen och att samordna dessa intressen inom reservatets ram. Eftersom reservatet garanterar att vidsträckt hänglavskog långsiktigt bevaras från omdanande skogsbruk, vågar etc, torde det vara av stor nytta för rennäringen.

Rättigheterna att uppföra för rensköttsel erforderliga anläggningar regleras i 15-25 § Rennärlingslagen. Åtgärder enligt rennärlingslagen är undantagna från reservatsföreskrifterna. Reservatet innebär således i detta hänseende ej några begränsningar för rensköttseln.

Besvärshänvisning:

Detta beslut kan överklagas hos Miljö- och energidepartementet, se formulär A.

Beslutet i detta ärende har fattats av styrelsen. I beslutet deltog landshövding Gunnar Brodin jämte ledamöterna Bo Erik Nilsson, Karl-Gunnar Holmqvist, Staffan Ohlsson, Ulla Ölvebro, Lars Spolander, Kjell Mickelsson, Lars Törnman, Bernhard Winsa, Ivan Sörblom, Per Gunnar Sundström, Roland Boström, Ulf Rehnberg och Sven Hällerstrand.

I den slutliga handläggningen deltog avdelningsdirektör Bengt Landström. Föredragande var länsexperten för naturvård Hans Furmark.

Gunnar Brodin

Hans Furmark

Sändlista

Fortifikationsverket, 631 89 ESKILSTUNA
Fortifikationsverket ÖN, Box 9102, 961 19 BODEN
Försvarsmakten, Högkvarteret, Janne Kjellson, 107 85 STOCKHOLM
Statens Fastighetsverk, Nils Stefansson, Box 27 306, 102 54 STOCKHOLM
FMV: Prov Vidsel, Björn Ramm, Box 74, 940 45 VIDSEL
Naturvårdsverket, 171 85 SOLNA
Jokkmokks kommun, 962 85 JOKKMOKK
Arjeplogs kommun, 930 90 ARJEPLOG
Skogsvårdsstyrelsen, Box 501 23, 973 24 LULEÅ
Udtja sameby
Luokta Mavas sameby
Tuorpon sameby

Internt: Försvarsheten och rennäringsfunktionen

Pärmen 2 ex

Norrbottens läns författningssamling

Länsstyrelsens föreskrift

25 FS 1995:87
A 5

Utkom från trycket
den 21 september 1995.

om bildande av naturreservaten Sävisnäs, Svarthällberget, Lappön och Udtja samt utvidgning av Pärälvens naturreservat belägna inom Haparanda, Kalix, Luleå, Jokkmokks samt Arjeplogs kommuner. Områdena har markerats på kartor som är bifogade besluten.*

utfärdad den 22 juni 1995.

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 7 § naturvårdslagen att följande områden skall vara naturreservat.

Haparanda kommun	Sävisnäs (del av)
Kalix kommun	Sävisnäs (del av)
	Svarthällberget
Luleå kommun	Lappön
<u>Jokkmokks kommun</u>	Pärälven (utvidgning)
	Udtja (del av)
Arjeplogs kommun	Udtja (del av)

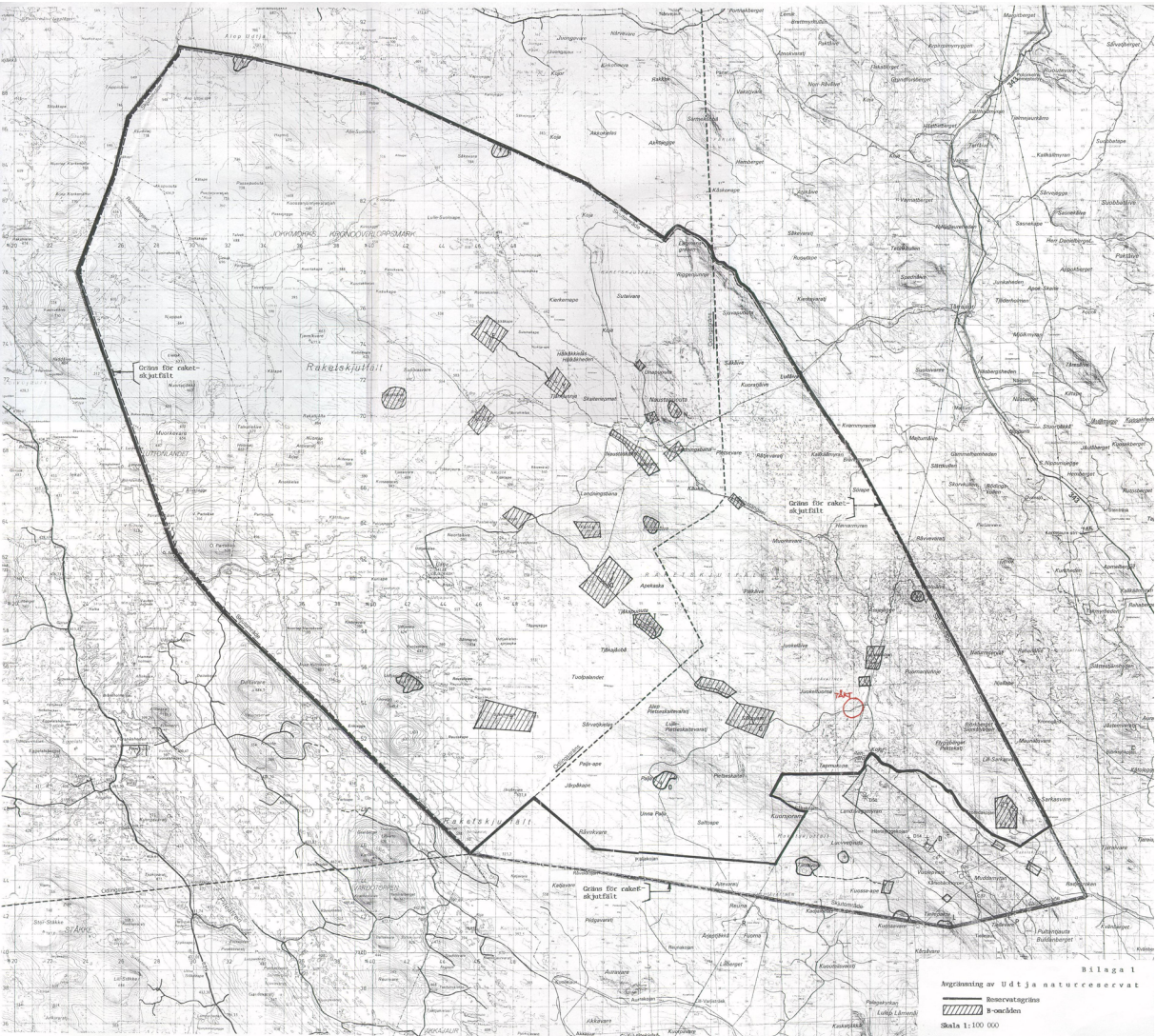
Beslutet gäller från och med den 22 juni 1995

LÄNSSTYRELSEN

HANS FURMARK

Gunnar Söderberg

* Kartorna finns hos länsstyrelsen samt respektive kommun.

Inngrensning av Udtja naturreservat

Innsjøvatngras

Røkskjulfelt

Skala 1:100 000